

Till kommunfullmäktige i Danderyd

Motion om att införa en bättre budgethantering så att de förtroendevalda beslutsfattarna i kommunfullmäktige och nämnderna ges möjlighet att sätta sig in i verksamheten, och därmed får möjlighet att styra den på det sätt som krävs, för att kunna fullgöra det uppdrag som våra uppdragsgivare, Danderydsborna, gett oss.

Kommunens budgethantering har förändrats mycket genom åren. Det har inte skett från ett år till ett annat. Successivt har omfattningen av budgethandlingarna minskat. Från att ha omfattat en stor A4 pärm, omfattar budgeten nu 36 sidor. Det är en dramatisk förändring.

Den grundliga genomgång av budgeten förtroendevalda har haft, har steg för steg minskats. Nu går tjänstepersoner igenom det magra budgetunderlaget med förtroendevalda och svarar på övergripande frågor. Några andra frågor kan inte förtroendevalda ställa, eftersom det inte finns något budgetunderlag på en sådan detaljnivå, som skulle krävas för att sätta sig in i budgeten. Resultatet är en alltmer tjänstemannastyrd budget.

Tidigare gällde det omvända förhållandet. Det var förtroendevalda som styrde hanteringen. Tjänstemännen biträdde förtroendevalda. Förtroendevaldas inflytande och påverkan på budgeten har nästan helt försvunnit. Det gäller såväl på nämnd- som på fullmäktigenivå.

Tidigare gjorde nämnderna budgetförslag ner på detaljnivå. Det innebar att de som satt i nämnderna hade kunskap om vad deras nämnd gjort, vilka förändringar som genomförts, och hur det skulle se ut det kommande året. Kompetensen bland förtroendevalda var oftast hög. De flesta satte en ära i att kunna sin nämnds frågor, och tyckte det var pinsamt, om de inte kunde svara en Danderydsbo som ställde en fråga som; du som sitter i X-nämnd, vad är det som pågår vid Y-platsen?

Samtidigt gjorde nämnderna en förkortad version av sitt budgetförslag. Båda versionerna skickades ut i en pärm till KSAU inför budgetgenomgångarna. KSAU hade sedan, under från början två dagar, genomgång med varje nämnd. Nämnderna fick förklara och motivera sina äskanden, berätta vilka problem som eventuellt fanns i olika avseenden, och hur de såg på framtiden. Nämnderna fick också i förväg ut preciserade frågor som de skulle förbereda svar på.

Nämnderna representerades av sitt presidium, som skulle försvara och förklara sina äskanden och eventuella förändringar i förhållande till tidigare år. Nämndens förvaltningschef och ibland också ekonomiansvarig var närvarande. De hjälpte vid behov till med sakuppgifter. Men det var nämndens ordförande som föredrog nämndens budgetförslag. Under detta möte kunde förtroendevalda i KSAU ställa frågor på detaljnivå.

Kortversionen sändes ut till fullmäktige, men de fullmäktigeledamöter som ville ha långversionen, den detaljerade versionen, den som nämnden även hade inför sitt beslut, fick förstås den. Det här innebar att det var många som läste både den korta och den långa versionen, framför allt gruppledarna och ledamöter i kommunstyrelsen. Det fanns ett stort antal förtroendevalda som hade detaljkunskaper inom olika områden. I dag har de enskilda nämnderna bara övergripande belopp att ta ställning till och övergripande kunskaper. De har inte den kunskap man behöver ha, när man är ansvarig för en verksamhet. De pengar som anvisas av fullmäktige ska gå att följa nedbrutna på detaljnivå.

I praktiken har vi fått en kraftig tjänstemannastyrning. Man gör saker inom till exempel tekniska nämndens ansvarsområde, som ledamöterna inte har en aning om. De får från andra Danderydsbor veta, att kommunen håller på att anlägga en grillplats mitt inne i ett villaområde, och ställs till svars för det, eftersom de som bor i detta villaområde inte vill ha någon grillplats.

Vid besök i Stocksund får vi på plats se, att en exklusiv stentrappa anlagts. Trappan mynnar ut i vattnet på en plats, där inga båtar kan lägga till, och där det inte går att komma i vattnet och bada. Nämnden har inte sett något förslag på grillplats eller stentrappa och således inte fattat beslut om vare sig att anordna en grillplats eller att anlägga en stentrappa. De vet inte vad den verksamhet den är ansvarig för gjort.

Kulturnämndens ledamöter vet inte när fullmäktige tar budgeten vad deras pengar ska gå till. Det redovisas och bestäms efter fullmäktiges beslut. Följden av detta är, att fullmäktigeledamöter fattar beslut utan att veta vad pengarna ska användas till, annat än att de kommer att användas till kultur- och fritidsverksamhet.

Denna utveckling är väldigt olycklig. Förr kunde en medborgare fråga en förtroendevald vad det var som pågick, och få ett svar. Det är bland annat meningen med förtroendemannasystemet, att de som är valda ska kunna informera övriga kommuninvånare. Man ska kunna vända sig till en förtroendevald i en nämnd och få ett besked. Att förtroendevalda är lika ovetande som övriga Danderydsbor, om vad som händer inom det egna ansvarsområdet gör att det finns anledning fråga sig; vad vi ska ha nämnderna till egentligen, när den viktiga länken mellan förtroendevalda och övriga Danderydsbor inte finns.

Koncentrera budgethanteringen för att öka respekten för och tillförlitligheten till budgetarbetet

En annan sak som vi tagit upp ett stort antal gånger är tiden för budgethanteringen. Kommunens budgethantering håller på året om. Vi tog budgeten för 2024 i slutet på november 2023. Redan i januari påbörjas hanteringen av 2025 års budget.

Vi har då ännu inte sett 2023 års bokslut. Vi vet inte heller hur utfallet för den budget vi nyss tagit ser ut. Innan man påbörjar nästa års budgethantering, 2025, borde man dels ha bokslutet för föregående år, 2023 och halvårsrapporten för det pågående budgetåret, 2024, eller åtminstone den första kvartalsrapporten. Denna allt tidigare budgethantering är inte rimlig.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att kommunfullmäktige beslutar uppdra till kommunstyrelsen

att införa en bättre budgethantering så att de förtroendevalda beslutsfattarna i kommunfullmäktige och nämnderna ges möjlighet att sätta sig in i verksamheten, och därmed får möjlighet att styra den, på det sätt som krävs för att kunna fullgöra det uppdrag som våra uppdragsgivare, Danderydsborna, gett oss.

Danderyd den 19 februari 2024

Siv Sahlström (C)

gruppledare

Kristin Eriksson (C)

Patrik Nimmerstam (C)

Christian Ljungdahl (C)

Lovisa Eriksson (C)

Robert Bryhn (C)

Karl-Johan Nybell (C)

Inger Fabian (C)

Eva Lindman Marko (C)

Maria Mandahl (C)

Christina Strenger-Böös (C)

Lukas Johannesson (C)